In zaak 227/81,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van de Chambre Sociale van de Franse Cour de Cassation, in het aldaar aanhangig geding tussen

F. AUBIN

en

1. UNION NATIONALE INTERPROFESSIONNELLE POUR L'EMPLOI DANS L'INDUSTRIE ET LE COMMERCE (UNEDIC)

2. ASSOCIATION POUR L'EMPLOI DANS LES INDUSTRIES ET LE COMMERCE DES YVELINES (ASSEDIC)

om een prejudiciële beslissing inzake de uitlegging van 's Raads verordening nr. 1408/71 betreffende de toepassing van de sociale-zekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen, en wel met name van de bepalingen betreffende werkloosheid,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Tweede kamer),

samengesteld als volgt: O. Due, kamerpresident, A. Chloros en F. Grévisse, rechters,

advocaat-generaal: Sir Gordon Slynn
griffier: J. A. Pompe, adjunct-griffier

het navolgende

ARREST

De feiten

De feiten, het procesverloop en de krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG ingediende opmerkingen kunnen worden samengevat als volgt:

I — Feiten en procesverloop

De Fransman F. Aubin was in Parijs werkzaam in dienst van een Belgische onderneming, toen zijn werkgever hem in september 1970 een betrekking te Brussel aanbood. Hij besloot toen zich met zijn gezin te Brussel te vestigen.

In december 1972 trad hij in dienst bij een andere werkgever en ging hij wederom in Frankrijk werken, namelijk in de Parijse regio, zij het dat hij voorlopig zijn Belgische woonplaats aanhield.

Op 25 februari 1975 werd hij om economische redenen ontslagen en waar hij in Frankrijk regelmatig zijn bijdragen voor de werkloosheidsverzekering had betaald, liet hij zich voorlichten inzake de weg die hij moest volgen om zijn aanspraken te doen gelden.

Bij brief van 12 maart 1975 liet de Inspecteur du Travail du département des Yvelines hem weten dat hij zich in zijn woonplaats in België als werkzoekende moest laten inschrijven en dat de werkloosheidsuitkeringen zouden geschieden door de desbetreffende Belgische dienst, in voege als voorzien in 's Raads verordeningen nrs. 1408/71 en 574/72.

Overeenkomstig deze raadgevingen meldde hij zich bij de Belgische dienst voor arbeidsvoorziening en vroeg hij bij de Franse administratie de voor toepassing van verordening nr. 1408/71 nodige formulieren aan, van het model vastgesteld bij besluit nr. 72 van de Commissie van 1 oktober 1972 (PB L 261 van 1972, blz. 1). De Franse dienst voor arbeidsvoorziening weigerde evenwel hem bepaalde stukken af te geven omdat zij zouden zijn bedoeld voor andere situaties dan waarin verzoeker zich rechtens bevond.

De Belgische dienst voor arbeidsvoorziening deed Aubin bij hem op 8 augustus 1975 betekend besluit weten dat hij niet voor werkloosheidsuitkeringen in aanmerking kwam, omdat hij niet voldeed aan de in het Belgisch Koninklijk Besluit van 26 december 1963 (betreffende tewerkstelling en werkloosheid) voorziene voorwaarde dat men in de achttien maanden vóór het ontslag tenminste één dag in België moet hebben gewerkt.

Aubin kwam in België van die beschikking niet in beroep. Hij vroeg in Frankrijk werkloosheidsuitkeringen aan bij de Association pour l'emploi dans les industries et le commerce (ASSEDIC) du département des Yvelines, dat met een beroep op artikel 1 van de als bijlage bij de Convention Collective van 31 december 1958 gevoegde verordening afwijzend beschikte op grond dat hij in Frankrijk niet als werkzoekende stond ingeschreven.

Ondanks herhaalde pogingen door verzoeker ondernomen om zich uit de nesten te werken, volstond de Franse dienst met de vaststelling dat de Belgische dienst de communautaire voorschriften betreffende werkloze migrerende werknemers anders interpreteerde.

Op 1 oktober 1976 koos Aubin domicilie in de Parijse regio, waar hij een nieuwe betrekking vond.

Hij dagvaarde de UNEDIC (Union Nationale interprofessionnelle pour l'emploi dans l'industrie et le commerce) en de ASSEDIC (Association pour l'emploi dans l'industrie et le commerce) du département des Yvelines om te verschijnen voor het Tribunal de Grande Instance te Parijs, dat hem in zijn vordering, strekkende tot veroordeling van gedaagden tot betaling van de werkloosheidsuitkeringen welke hem volgens de Franse wettelijke regeling over het tijdvak van 25 februari 1975 tot 30 september 1976 verschuldigd zouden zijn, jegens UNEDIC niet ontvankelijk verklaarde en die vordering jegens beide verweersters ongegrond verklaarde.

Aubin voorzag zich van deze uitspraak achtereenvolgens in hoger beroep en in cassatie. Bij arrest van 7 juli 1981 stelde de Chambre Sociale van de Cour de Cassation het Hof van Justitie de navolgende vragen:

„1. Was een tot zijn ontslag in Frankrijk werkzame Fransman, die niet als werkzoekende was ingeschreven en woonachtig was in België, waar hij om inschrijving als werkzoekende had verzocht, naar gemeenschapsrecht gerechtigd tot de werkloosheidsuitkeringen van de bevoegde instelling van de Belgische staat of mocht hij ook de Franse staat daartoe aanspreken?

2. Mocht op grond van zijn inschrijving als werkzoekende in België de in de Franse regeling gestelde voorwaarde dat men als zodanig in Frankrijk bij het Agence Nationale pour l'emploi moet staan ingeschreven, geacht worden te zijn vervuld?"

Het verwijzingsarrest is op 3 augustus 1981 ter griffie van het Hof ingeschreven.

Overeenkomstig artikel 20 van het Protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen zijn schriftelijke opmerkingen ingediend door F. Aubin, verzoeker, vertegenwoordigd door C. Waquet, advokaat bij de Conseil D'État en bij de Cour de Cassation en door C. Veron-Clavière, advokaat bij de Cour de Paris, door de UNEDIC en de ASSEDIC, verweersters, vertegenwoordigd door C. Boullez, advokaat bij de Conseil d'État en bij de Cour de Cassation, door de Franse regering, vertegenwoordigd door mevrouw M. Aulagnon, lid van het Comité interministériel pour les questions de coopération économique européenne, als gemachtigde, en door de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur, als gemachtigde, bijgestaan door G. Vandersanden, advokaat te Brussel.

Op rapport van de rechter-rapporteur en de advokaat-generaal gehoord, heeft het Hof besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

Bij beschikking van 3 februari 1982 heeft het Hof de zaak krachtens artikel 95, lid 1 en lid 2, van het Reglement voor de procesvoering naar de Tweede kamer verwezen.

II — Samenvatting van de bij het Hof ingediende schriftelijke opmerkingen

De eerste vraag

Volgens verzoeker Aubin ligt het antwoord op de eerste vraag zonder meer besloten in artikel 13, lid 2 a, van 's Raad verordening, volgens hetwelk „op de werknemer die werkzaam is op het grondgebied van een Lid-Staat, de wetgeving van die Staat van toepassing [is] zelfs indien hij op het grondgebied van een andere Lid-Staat woont of indien de zetel van de onderneming of het domicilie van de werkgever waarbij hij werkzaam is, zich bevindt op het grondgebied van een andere Lid-Staat." — Dit algemeen beginsel zou worden bevestigd in artikel 67 der verordening, waarin de toepassing van de leden en 1 en 2 afhankelijk wordt gesteld van de voorwaarde dat de betrokkene laatstelijk tijdvakken van verzekering c.q. arbeid „heeft vervuld krachtens de wettelijke regeling op grond waarvan de uitkeringen worden aangevraagd".

Waar geen der in de artikelen 14-17 der verordening voorziene uitzonderingsgevallen zich voordoet, is volgens verzoeker de dienst Staat waar hij laatstelijk tewerkgesteld was, i.e. de Franse dienst, tot betaling van werkloosheidsuitkeringen bevoegd.

Hij herinnert eraan dat de binnen de Franse administratie en de Belgische instanties ontstane discussie artikel 71, lid 1, alinea b, van verordening nr. 1408/71 tot inzet heeft; beide Staten menen dat de door hen verschillend geïnterpreteerde bepaling op hem moet worden toegepast. De bepaling luidt als volgt:

„De werkloze die tijdens het verrichten van zijn laatste werkzaamheden op het grondgebied van een andere dan de bevoegde Lid-Staat woonde, heeft recht op uitkering overeenkomstig de volgende bepalingen:

i) een werknemer die geen grensarbeider is en gedeeltelijk of door onvoorziene omstandigheden of volledig werkloos is, doch ter beschikking blijft van zijn werkgever of van de diensten voor arbeidsbemiddeling op het grondgebied van de bevoegde Staat, heeft recht op uitkering volgens de wettelijke regeling van die Staat, alsof hij op het grondgebied van die Staat woonde; deze uitkering wordt door het bevoegde orgaan verleend;

ii) een werknemer die geen grensarbeider is, volledig werkloos is en zich ter beschikking stelt van de diensten voor arbeidsbemiddeling op het grondgebied van de Lid-Staat waarop hij woont of die naar dit grondgebied terugkeert, heeft recht op uitkering volgens de wettelijke regeling van deze Staat, alsof hij zijn laatste werkzaamheden op het grondgebied daarvan had uitgeoefend; deze uitkering wordt door en voor rekening van het orgaan van de woonplaats verleend. Indien deze werknemer evenwel in het genot van uitkering werd gesteld voor rekening van het bevoegde orgaan van de Lid-Staat aan de wettelijke regeling waarvan hij het laatst onderworpen was, heeft hij recht op uitkering overeenkomstig artikel 69. De uitkering volgens de wettelijke regeling van de Staat op het grondgebied waarvan hij woont, wordt geschorst gedurende het tijdvak waarin de werkloze op grond van artikel 69 aanspraak kan maken op uitkering krachtens de wettelijke regeling waaraan hij het laatst onderworpen was."

De door verzoeker geraadpleegde Franse instanties hebben uitgemaakt dat, voorzover betrokkene in België woonde en in Frankrijk werkzaam geweest was, België noodzakelijkerwijze was te beschouwen als de tot betaling van werkloosheidsuitkeringen bevoegde Staat. Volgens verzoeker wordt er in artikel 71, lid 1, b, ii evenwel geen verplichting omschreven; het artikel maakt alleen maar afwijking van de algemene regel van artikel 13 mogelijk. Door afwenteling van de uitkeringslast van de Lid-Staat waar betrokkene laatstelijk tewerkgesteld was naar de Staat zijner woonplaats te voorzien, biedt artikel 71, lid 1, b, ii, werknemers wier Staat „van keuze" niet de Staat is waar zij laatstelijk tewerkgesteld waren, de mogelijkheid werkloosheidsuitkeringen te ontvangen in de Staat waar zij verblijf houden, zij het dat zij duidelijk kenbaar moeten maken dat zij naar de Staat hunner keuze wensen terug te keren en zich in de „dependentie" van die Staat wensen te begeven. Verzoeker meent evenwel dat, wanneer een bezoldigde werknemer artikel 71, lid 1, b, ii, niet inroept, die bepaling hem niet kan worden tegengeworpen door de Staat waar hij laatstelijk tewerkgesteld was en waar hij, volgens de algemene beginselen, voor werkloosheidsuitkeringen in aanmerking wenst te komen.

Aubin verwijst naar het arrest Di Paolo (zaak 76/76, Jurispr. 1977, blz. 315), waarin het Hof, na te hebben uitgemaakt dat de exceptie van artikel 71, lid 1, b, ii, der verordening stricti interpretationis is, de in de bepaling gebezigde term woonplaats in die zin heeft uitgelegd dat „zodra een werknemer in een Lid-Staat een vaste werkkring heeft, hij moet worden vermoed daar woonplaats te hebben, ook indien hij zijn gezin in een andere Staat heeft achtergelaten". Het arrest leert dat er voor het tegenovergestelde vermoeden slechts plaats is wanneer wordt aangetoond dat het centrum van de belangen van de werknemer nog ligt in de Staat waar hij beweerdelijk zijn woonplaats heeft. Het Hof let te dezen op „de duur en de bestendigheid van betrokkenes woonplaats vóór zijn vertrek, de duur en het doel van zijn afwezigheid, de aard van de in de andere Lid-Staat verrichte werkzaamheden, alsmede de intentie van betrokkene zoals die uit alle omstandigheden blijkt" (r.o. 22).

Uit de niet weersproken feiten blijkt evenwel dat het centrum van betrokkenes belangen nog steeds in Frankrijk ligt. De redenen die hem hebben bewogen zich naar België te „verplaatsen" waren van puur conjuncturele aard, immers zij hielden verband met een door zijn Belgische werkgever voorgestelde bevordering. Hij heeft, toen hij zijn betrekking in België verloor en daarna bij zijn ontslag in februari 1975, duidelijk doen blijken van zijn bedoeling dat het centrum van zijn belangen in Frankrijk zou blijven liggen. Hij wijst er met nadruk op dat zijn inschrijving bij de Belgische dienst voor arbeidsbemiddeling een eenvoudige stap was die, blijkens de inlichtingen die hij bij de Franse dienst had ingewonnen, niet achterwege kon worden gelaten, wilde hij voor werkloosheidsuitkeringen in aanmerking komen; er kon onmogelijk zijn wens aan worden afgelezen naar België „terug te keren" en er werk te zoeken.

Op grond van een en ander meent verzoeker de dienst van de Franse Staat, als de Staat waar hij laatstelijk tewerkgesteld

was, voor werkloosheidsuitkeringen te mogen aanspreken.

Zulk een uitlegging van artikel 71, lid 1, b, ii zou bovendien de enige zijn die zich verdraagt met het in artikel 51 van het Verdrag omschreven beginsel van het vrije verkeer. Op grond van de arresten Petroni (zaak 24/75, Jurispr. 1975, blz. 1149) en Manzoni (zaak 112/76, Jurispr. 1977, blz. 1647) voegt verzoeker eraan toe dat aan een uitlegging van een gemeenschapsrechtelijke bepaling die een migrerende werknemer rechten ontneemt die hem op grond van het nationale recht alleen toekomen, moet worden voorbijgegaan. Dit zou ook hebben te gelden voor de uitlegging die de Franse administratie zou willen geven aan artikel 71, lid 1, b), ii, voorzover een werknemer door die uitlegging buiten de werkloosheidsverzekering zou komen te vallen.

Volgens *verweersters* (UNEDIC en ASSEDIC) is de eerste prejudiciële vraag tweeledig: enerzijds gaat het erom of Aubin de bevoegde Belgische dienst dan wel de bevoegde Franse dienst voor werkloosheidsuitkeringen mocht aanspreken, anderzijds om de vraag welke van de twee nationale instellingen tot de uitkeringen verplicht was.

Met betrekking tot de eerste kwestie hebben verweersters opgemerkt dat in 's Raads verordeningen nrs. 1408/71 en 574/72, waarin onder meer de regelingen inzake bij werkloosheid binnen de EEG te betalen vergoedingen worden gecoördineerd, het nationale bureau wordt aangewezen dat, objectieve feiten en omstandigheden in aanmerking genomen, tot de uitkering verplicht is. Aan Aubin was dus niet de keus gelaten welke regeling (de Belgische of de Franse) hij op zich wenste te zien toegepast; welke regeling er moest worden toegepast, zou in de communautaire coördinatieregels besloten liggen.

Met betrekking tot de tweede kwestie hebben verweersters betoogd dat de redenen waarom Aubin zich in Frankrijk niet als werkzoekende deed inschrijven, niet in Frankrijk zijn te zoeken; vastgesteld zij dat hij zich in België „ter beschikking van" de dienst voor de arbeidsbemiddeling heeft gesteld. Op verzoekers situatie is derhalve van toepassing artikel 71 van verordening nr. 1408/71, volgens hetwelk het tot uitkering verplicht nationaal orgaan het orgaan is van de Staat waar de werknemer als werkzoekende is ingeschreven, te weten het Belgisch bureau voor arbeidsbemiddeling.

De *Commissie* heeft, herinnerend aan de bewoordingen van artikel 71 der verordening, betoogd dat die bepaling, volgens de negende overweging van de considerans, bedoeld is om werkloze werknemers in aanmerking te doen komen voor werkloosheidsuitkeringen op zodanige wijze dat het zoeken naar werk zoveel mogelijk wordt vergemakkelijkt. De communautaire regeling voorziet aldus ten behoeve van een werknemer de mogelijkheid aanspraak te maken op toepassing van het stelsel van werkloosheidsverzekering geldende in de Lid-Staat waarin hij woont (zaak 39/76, Mouthaan, Jurispr. 1976, blz. 1901).

Volgens de Commissie dient er, gezien artikel 71, te worden onderscheiden tussen de situatie van een grensarbeider (artikel 71, lid 1, alinea a) en die van een werknemer die geen grensarbeider is en gedurende zijn laatste periode van tewerkstelling heeft gewoond op het grondgebied van een andere Lid-Staat dan waar hij werkzaam was (artikel 71, lid 1, alinea b).

Volgens de Commissie staat in het dossier niet duidelijk te lezen of Aubin

grensarbeider was of niet. Maar of hij nu grensarbeider was (en onder artikel 71, lid 1, alinea a, ii viel) of niet (en onder artikel 71, alinea b, ii viel), de werkloosheidsuitkeringen verschuldigd aan Aubin, die zich in België, waar hij woonde, ter beschikking van de dienst voor arbeidsbemiddeling gesteld had, kwamen krachtens genoemde bepalingen in ieder geval ten laste van de Belgische dienst en ter vaststelling van zijn aanspraken op zulke uitkeringen moest de door hem in Frankrijk gepresteerde arbeid met in België gepresteerde arbeid worden gelijkgesteld.

De *Franse regering* wijst er allereerst op dat Aubin, voor zover 's Raads verordening nr. 1408/71 voorschriften betreffende de niet-cumulatie van uitkeringen heeft (artikel 12), slechts door de Belgische *of* door de Franse Staat kon worden schadeloosgesteld.

Volgens artikel 67 van verordening nr. 1408/71, moet het laatste „tijdvak van arbeid" zijn „vervuld krachtens de wettelijke regeling op grond waarvan de uitkeringen worden aangevraagd," hetgeen in feite betekent: op het grondgebied van de Staat waar de betrokkene woont, zijnde de Staat die bevoegd is tot toekenning van uitkeringen wegens volledige werkloosheid.

De Franse regering wijst er op dat er in artikel 71, lid 1, een uitzondering wordt gemaakt voor grensarbeiders en bepaalde migrerende werknemers. Volgens 's Hofs uitlegging (arrest Di Paolo, 76/76, Jurispr. 1977, blz. 315) kan er op grond van die bepaling een vergoeding worden toegekend aan werkloze werknemers aan wie zij volgens artikel 67, lid 3, had moeten worden geweigerd. De Franse regering betoogt dat de Franse uitkeringen niet worden geweigerd aan een werknemer die zijn betrekking op het grondgebied van een andere Lid-Staat heeft verloren, wanneer hij in Frankrijk gaat wonen en zich ter beschikking van de Franse dienst voor arbeidsbemiddeling stelt.

De Franse regering wijst er echter op dat de Belgische dienst artikel 71 der verordening niet in die zin heeft uitgelegd en spreekt de wens uit dat de maatstaven welke het Hof in de zaak Di Paolo heeft opgesteld, tot algemene criteria zullen worden verheven op zodanige wijze dat de band tussen de Staat van tewerkstelling en de Staat van inwoning wordt erkend.

De tweede vraag

Volgens *verzoeker* Aubin ligt het beginsel volgens hetwelk er in de verschillende Lid-Staten gelijkwaardige voorwaarden moeten worden gesteld aan degenen die aan een arbeidsovereenkomst aanspraken willen ontlenen, zonder meer besloten in het in de artikelen 48-51 omschreven beginsel van het vrije verkeer van werknemers. Gezien dat beginsel, mag aan een bezoldigde werknemer in een Lid-Staat niet worden tegengeworpen dat een voorwaarde in de wettelijke regeling van die Staat gesteld om in aanmerking te komen voor uit de arbeidsovereenkomst voortvloeiende uitkeringen, niet is vervuld, wanneer hij in een andere Lid-Staat te goeder trouw aan eenzelfde of aan een gelijkwaardige voorwaarde voldoet.

Blijkens verzoekers opmerkingen kunnen bij gelijkwaardige voorwaarden de plooien die bij toepassing van verschillende nationale regelingen aan de dag

treden, worden gladgestreken, in dier voege dat een uniforme uitlegging en toepassing van de beginselen van het gemeenschapsrecht wordt verzekerd. De regel volgens welke er gelijkwaardige voorwaarden moeten worden gesteld, komt vooral van pas als het gaat om formaliteiten als een inschrijving of registratie. Door voorts „goede trouw" te verlangen worden valse inschrijvingen of slordigheden van de bezoldigde werknemer voorkomen.

Verzoeker meent dat het gemeenschapsrechtelijk niet gaat om de inschrijvings- of aansluitingsvoorwaarden, in een Lid-Staat gesteld aan wie op een bepaald voordeel aanspraak wil maken, maar alleen om de materiële, objectieve voorwaarden waaronder zulk een voordeel moet worden toegekend. Het Hof heeft zich in die zin uitgesproken in het arrest Mouthaan (zaak 39/76, Jurispr. 1976, blz. 1901), overwegende dat „de hoedanigheid van werknemer in de zin van verordening nr. 1408/71 moet geacht worden te zijn verkregen zodra de werknemer voldoet aan de objectief vastgestelde materiële voorwaarden van het op hem toepasselijke stelsel van sociale zekerheid, ook indien niet de nodige stappen voor aansluiting bij dat stelsel zijn gedaan."

Verzoeker concludeert dat het feit dat betrokkene in een Lid-Staat niet is aangesloten, aan de betaling van werkloosheidsuitkeringen niet in de weg staat, te minder wanneer de inschrijving, als in casu, niet achterwege is gebleven, maar onjuist bleek te zijn, en wel zulks buiten schuld van betrokkene. De tweede vraag moet derhalve bevestigend worden beantwoord.

Ook op grond van het billijkheidsbeginsel, een der wezenlijke beginselen die in de communautaire rechtsorde worden gewaarborgd, moeten hem de verschuldigde uitkeringen worden betaald.

Verweersters (UNEDIC en ASSEDIC) stellen vast dat, afgezien van het niet in het geding zijnde artikel 69, in 's Raads verordening nr. 1408/71 nergens is bepaald dat de inschrijving als werkzoekende in een Lid-Staat een titel oplevert om krachtens de in een andere Lid-Staat geldende voorschriften aanspraak te kunnen maken op uitkeringen. De criteria betreffende de „gehechtheid" van een werkloze werknemer aan de Staat waar hij als werkzoekende staat ingeschreven en waar hij woont, zijn vastgelegd in verordening nr. 1408/71. Aanvaarding van een tegenovergesteld standpunt zou een puinhoop maken van het communautaire stelsel, zoals het door de Raad is opgezet.

De *Commissie* meent dat de tweede vraag buiten voorwerp is geraakt, voorzover komt vast te staan dat de werkloosheidsuitkeringen door de Belgische dienst voor arbeidsvoorziening verschuldigd zijn.

Voor de goede orde wijst de Commissie er op dat artikel 86 van 's Raad verordening nr. 1408/71 (aanvragen, verklaringen of beroepschriften, ingediend bij een autoriteit ... van een andere dan de bevoegde Lid-Staat) Aubin niet kan baten, aangezien het er op grond van die bepaling niet voor mag worden gehouden dat inschrijving als werkzoekende in België de Franse diensten bevoegd maakt, terwijl de onderhavige werkloosheidsuitkeringen ten laste komen van de Belgische diensten.

Artikel 86 is bedoeld om een migrerende werknemer de te bewandelen weg te vergemakkelijken, als hij zich niet tot het desbetreffende lichaam van de bevoegde Staat heeft gewend, doch tot een dergelijke instantie in een andere Lid-Staat. Het artikel voorziet dan doorzending van de ene nationale dienst naar de andere (zaak 40/70, Costers, Jurispr. 1974, blz. 1325; zaak 108/75, Balsamo, Jurispr. 1976, blz. 378).

Volgens de Commissie zou de bepaling echter wel door verzoeker kunnen worden ingeroepen, en wel a) tegenover de Franse dienst, die de aldaar door hem ingediende aanvragen naar de Belgische dienst moet doorzenden; b) tegenover de Belgische dienst, die op die aanvragen acht heeft te slaan.

De *Franse regering* geeft het Hof in overweging uit te spreken dat, gezien de bewoordingen van de communautaire regeling, en wel inzonderheid de artikelen 69 en 71 van verordening nr. 1408/71, de inschrijving als werkzoekende in de Staat welke de werkloosheidsuitkeringen toekent en uitvoert, een voorwaarde is waaraan, voor het verkrijgen van schadeloosstelling, noodzakelijkerwijze moet zijn voldaan.

III — Mondelinge behandeling

Ter terechtzitting van 4 mei 1982 zijn partijen gehoord.

De advocaat-generaal heeft ter terechtzitting van 29 april 1982 zijn conclusie genomen.

In rechte

1 Bij op 3 augustus 1981 ingekomen arrest van 3 augustus 1981, heeft de Franse Cour de Cassation het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag twee prejudiciële vragen gesteld inzake de uitlegging van 's Raads verordening nr. 1408/71 betreffende de toepassing van de sociale-zekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen (PB L 149 van 1971, blz. 2), en wel met name van de bepalingen betreffende werkloosheid.

2 De vragen worden gesteld in een geding, gevoerd tussen F. Aubin enerzijds, de Union nationale interprofessionnelle pour l'emploi dans l'industrie et le commerce (UNEDIC) en de Association pour l'emploi dans les industries et le commerce des Yvelines (ASSEDIC) anderzijds.

3 Aubin, die de Franse nationaliteit bezit, was in Parijs werkzaam voor een Belgische onderneming. Hij aanvaardde het hem in september 1970 door zijn

werkgever gedane aanbod van een betrekking te Brussel. Met zijn gezin vestigde hij zich metterwoon in België. In december 1972 ging hij voor een andere werknemer in Frankrijk, in de Parijse regio, werken; hij bleef evenwel in België wonen.

4 Op 25 februari 1975 werd hij om economische redenen ontslagen, en waar hij in Frankrijk regelmatig zijn bijdragen voor de werkloosheidsverzekering had betaald, liet hij zich door de Direction départementale du travail et de la main-d'œuvre des Yvelines voorlichten inzake de weg die hij moest volgen om zijn aanspraken te doen gelden. Bij brief van 12 maart 1975 liet de Inspecteur du Travail du département des Yvelines hem weten dat hij zich bij het arbeidsbureau van zijn woonplaats in België als werkzoekende moest laten inschrijven en dat de werkloosheidsuitkeringen zouden geschieden door de desbetreffende Belgische dienst, in voege als voorzien in 's Raads verordeningen nrs. 1408/71 van 14 juli 1976 en 574/72 van 21 maart 1972.

5 De Belgische dienst voor arbeidsvoorziening deed Aubin bij besluit van 6 augustus 1975 weten dat hij niet voor werkloosheidsuitkeringen in aanmerking kwam, omdat hij niet voldeed aan de in het Belgisch Koninklijk Besluit van 26 december 1963 (betreffende tewerkstelling en werkloosheid) voorziene voorwaarde dat hij in de achttien maanden vóór het ontslag tenminste één dag in België moest hebben gewerkt.

6 Op 1 oktober 1976 koos Aubin domicilie in de Parijse regio, waar hij een nieuwe betrekking vond.

7 Bij brief van 14 mei 1977 sprak hij de UNEDIC voor werkloosheidsuitkeringen aan; de UNEDIC wees dat verzoek evenwel af, onder meer omdat hij zich in Frankrijk niet als werkzoekende had doen inschrijven.

8 Hij dagvaarde de UNEDIC en de ASSEDIC du département des Yvelines, veroordeling van gedaagden vorderende tot betaling van de werkloosheidsuitkeringen welke hem volgens de Franse wettelijke regeling over het tijdvak van 25 juni 1975 tot 30 september 1976 verschuldigd zouden zijn, met rente

en schadevergoeding. Bij vonnis van 1 juni 1978 verklaarde het Tribunal de Grande Instance te Parijs Aubin in zijn tegen de UNEDIC ingestelde vordering niet-ontvankelijk, terwijl de tegen de ASSEDIC ingestelde vordering ongegrond verklaard werd.

9 Betrokkene voorzag zich van deze uitspraak achtereenvolgens in hoger beroep — bij de Cour d'Appel te Parijs — en in cassatie — bij de Cour de Cassation, die het Hof de navolgende vragen stelt:

„1) Was een tot zijn ontslag in Frankrijk werkzame Fransman, die niet als werkzoekende was ingeschreven en woonachtig was in België, waar hij om inschrijving als werkzoekende had verzocht, naar gemeenschapsrecht gerechtigd tot de werkloosheidsuitkeringen van de bevoegde instelling van de Belgische Staat of mocht bij ook de Franse Staat daartoe aanspreken?

2) Mocht op grond van zijn inschrijving als werkzoekende in België de in de Franse regeling gestelde voorwaarde dat men als zodanig in Frankrijk bij het Agence Nationale pour l'emploi moet staan ingeschreven, geacht worden te zijn vervuld?"

De eerste vraag

10 Naar luid van artikel 13, lid 2, van 's Raads verordening nr. 1408/71 van 14 juni 1971 is „op de werknemer die werkzaam is op het grondgebied van een Lid-Staat, de wetgeving van die Staat van toepassing zelfs indien hij op het grondgebied van een andere Lid-Staat woont of indien de zetel van de onderneming of het domicilie van de werkgever waarbij het werkzaam is, zich bevindt op het grondgebied van een andere Lid-Staat."

11 Deze algemeen luidende bepaling uit titel II „vaststelling van de toe te passen wetgeving" van verordening nr. 1408/71 geldt evenwel alleen voor zover er in de bijzondere bepalingen voor de verschillende soorten uitkeringen van titel III der verordening geen uitzonderingen voorzien zijn.

12 Dit is echter juist het geval met hoofdstuk 6, betreffende de werkloosheid, van titel III dat, naar het Hof voor de toepassing van artikel 71, lid 1, b, ii, van hoofdstuk 6 heeft overwogen in zijn arrest van 15 december 1976 (Be-

stuur der Bedrijfsvereniging voor de Metaalnijverheid tegen L. J. Mouthaan, 39/76, Jurispr. 1976, blz. 1901), de zich verplaatsende werknemer onder de voor het zoeken van een nieuwe betrekking meest gunstige voorwaarden voor werkloosheidsuitkeringen in aanmerking wil brengen.

13 Daartoe is in hoofdstuk 6 een afdeling 3 opgenomen, één enkel artikel 71 omvattend, waarin een regeling wordt gegeven voor werklozen die tijdens het verrichten van hun laatste werkzaamheden op het grondgebied van een andere dan de bevoegde Lid-Staat woonden.

14 Aan een bespreking van artikel 71, waaraan in de redengeving van het verwijzingsarrest van de Cour de Cassation wordt gerefereerd, dient derhalve de vaststelling vooraf te gaan dat het Hof van Justitie in zijn arrest van 17 februari 1977 (Silvana Di Paolo, 76/76, Jurispr. 1977, blz. 315) weliswaar de criteria voor de uitlegging van de in artikel 71, lid 1, b, ii, gebezigde term woonplaats heeft vastgesteld, doch dat de werknemers wiens rechtspositie voor de verwijzende rechter in geding is, blijkens diens overwegingen in België woonde, terwijl de verwijzende rechter het Hof ook geen enkele vraag heeft gesteld nopens hetgeen onder de woonplaats van een zich verplaatsende werknemer is te verstaan. Het Hof heeft er dus van uit te gaan dat de betrokken werknemer naar luid van het arrest van de Cour de Cassation „tot zijn ontslag in Frankrijk werkte", „aldaar niet als werkzoekende was ingeschreven en ... woonde in België, waar hij om inschrijving als zodanig had verzocht".

15 In de bepalingen van artikel 71, lid 1, van verordening nr. 1408/71 wordt onderscheiden naar gelang de werkloze een grensarbeider (alinea a) was of niet (alinea b). De nationale rechter heeft te beoordelen of betrokkene op de datum die voor de beslissing van het bodemgeschil moet worden aangehouden, een grensarbeider was in de zin van artikel 1, b, der verordening of niet. Omdat de Cour de Cassation in de rechtsoverwegingen van haar arrest evenwel, zonder zich er over uit te laten of Aubin grensarbeider was, op beide mogelijkheden heeft gezinspeeld, acht het Hof termen aanwezig om, ondanks het feit dat betrokkene ten processe de hoedanigheid van grensarbeider niet voor zich heeft opgeëist, de reikwijdte der in elk van beide gevallen toepasselijke bepalingen te onderzoeken.

16 Ten aanzien van de grensarbeider is in artikel 71, lid 1, a, achtereenvolgens bepaald: i) de grensarbeider die in de onderneming waarin hij werkzaam is, gedeeltelijk of door onvoorziene omstandigheden werkloos is, heeft recht op uitkering volgens de wettelijke regeling van de bevoegde Staat, alsof hij op het grondgebied van die Staat woonde; deze uitkering wordt door het bevoegde orgaan verleend; ii) de volledige werkloze grensarbeider heeft recht op uitkering volgens de wettelijke regeling van de Lid-Staat op het grondgebied waarvan hij woont, alsof die wettelijke regeling tijdens het verrichten van zijn laatste werkzaamheden op hem van toepassing was geweest; deze uitkering wordt door en voor rekening van het orgaan van de woonplaats verleend."

17 Reeds blijkens de bewoordingen dezer bepalingen kan een volledig werkloze grensarbeider — zoals Aubin moet zijn geweest, immers het Hof van Cassatie overweegt dat hij in Frankrijk in maart 1975 om economische redenen werd ontslagen — aanspraak maken op werkloosheidsuitkeringen volgens de wettelijke regeling van de Lid-Staat zijner woonplaats.

18 Voor de werknemer die geen grensarbeider is, is in artikel 71, lid 1, b, het navolgende bepaald:

„ i) een werknemer die geen grensarbeider is en gedeeltelijk of door onvoorziene omstandigheden of volledig werkloos is, doch ter beschikking blijft van zijn werkgever of van de diensten voor arbeidsbemiddeling op het grondgebied van de bevoegde Staat, heeft recht op uitkering volgens de wettelijke regeling van die Staat, alsof hij op het grondgebied van die Staat woonde; deze uitkering wordt door het bevoegde orgaan verleend;"

„ii) een werknemer die geen grensarbeider is, volledig werkloos is en zich ter beschikking stelt van de diensten voor arbeidsbemiddeling op het grondgebied van de Lid-Staat waarop hij woont of die naar dit grondgebied terugkeert, heeft recht op uitkering volgens de wettelijke regeling van deze Staat, alsof hij zijn laatste werkzaamheden op het grondgebied daarvan had uitgeoefend; deze uitkering wordt door en voor rekening van het orgaan van de woonplaats verleend. Indien deze werknemer evenwel in het genot van uitkering werd gesteld voor rekening van het bevoegde orgaan van de Lid-Staat aan de wettelijke regeling waarvan hij het laatst onderworpen was, heeft hij recht op uitkering overeenkomstig artikel 69. De uitkering volgens de wettelijke regeling van de Staat op het grondgebied waarvan hij woont, wordt geschorst gedurende het tijdvak waarin de werkloze op grond van artikel 69 aanspraak kan maken op uitkering krachtens de wettelijke regeling waaraan hij het laatst onderworpen was."

19 De werknemer heeft volgens deze bepalingen de keus. Hij kan zijn keus bepalen op de regeling inzake uitkeringen bij werkloosheid van de Staat waar hij laatstelijk gewerkt heeft dan wel aanspraak maken op de uitkeringen van de Staat zijner woonplaats. Die keus wordt — zelfs uitsluitend — gedaan door een volledig werkloze die verkiest te worden behandeld volgens de wettelijke regeling van de Staat zijner woonplaats, in die zin dat hij ter beschikking wordt gesteld van de diensten voor arbeidsbemiddeling van de Staat waaraan het verzoek om uitkeringen wordt gedaan. Daarentegen kan hij geen aanspraak maken op het gecumuleerd bedrag van de werkloosheidsuitkeringen der beide Staten, noch ook kan hij, wanneer hij zich uitsluitend op het grondgebied van de Lid-Staat zijner woonplaats ter beschikking van de diensten voor arbeidsbemiddeling heeft gesteld, van de Staat waar hij laatstelijk werkte, werkloosheidsuitkeringen verlangen. Zoals het Hof in het arrest, op 9 juli 1975 gewezen in de zaak Gaetano d'Amico (20/75, Jurispr. 1975, blz. 891) met betrekking tot dit laatste punt voor recht verklaarde, volgt „uit hoofdstuk VI van verordening nr. 1408/71, met name de artikelen 69 en 71, dat de werkloze slechts recht op werkloosheidsuitkering heeft indien hij ter beschikking blijft van het bureau voor arbeidsbemiddeling waarbij hij is ingeschreven."

20 De eerste vraag van de Cour de Cassation dient derhalve in die zin te worden beantwoord dat een onderdaan van één der Lid-Staten van de Europese Gemeenschap, die tot zijn ontslag in Frankrijk gewerkt heeft, daar niet als werkzoekende stond ingeschreven en woonplaats had in België, waar hij om inschrijving als werkzoekende verzocht had, slechts op de in de Belgische wettelijke regeling voorziene werkloosheidsuitkeringen aanspraak kan maken, om het even of hij de hoedanigheid van grensarbeider bezit of niet.

De tweede vraag

21 In de tweede plaats wenst de Cour de Cassation van het Hof te weten of de inschrijving van een „zich verplaatsende" werknemer als werkzoekende in België in de plaats kan worden gesteld voor de inschrijving als werkzoekende bij het Agence nationale pour l'emploi de France, die naar Frans recht is te beschouwen als een voorwaarde waarvan de toekenning van Franse werkloosheidsuitkeringen afhankelijk is gesteld.

22 Zoals hiervoor werd overwogen, laat de betrokken werknemer, wanneer hij zich ter beschikking stelt van de diensten voor arbeidsbemiddeling van de Lid-Staat op welks grondgebied hij woont — en niet van de Lid-Staat op

welks grondgebied hij, voordat hij werkloos werd, gewerkt heeft —, zelf zijn keuze vallen op de met betrekking tot werkloosheidsuitkeringen door de Staat zijner woonplaats getroffen wettelijke regeling. Geen beginsel of regel van gemeenschapsrecht staat aan die vaststelling in de weg of brengt mede dat, onverminderd de toepassing van artikel 69 van verordening nr. 1408/71, een inschrijving als werkzoekende bij de bevoegde Belgische diensten met eenzelfde inschrijving bij het Agence nationale pour l'emploi de France mag worden gelijkgesteld.

23 Ofschoon in artikel 86, opgenomen onder de „diverse bepalingen" van verordening nr. 1408/71, het aanvragen van uitkeringen in een andere Lid-Staat onder bepaalde voorwaarden wordt gelijkgesteld met de aanvrage die in de bevoegde Lid-Staat had moeten geschieden, is dat artikel, bedoeld om het verkeer van zich verplaatsende werknemers te vergemakkelijken en hun de administratieve stappen te vereenvoudigen, in ieder geval niet van toepassing op een geval als door de Cour de Cassation omschreven, waarin de inschrijving als werkzoekende niet als de vervulling van een eenvoudige formaliteit is te beschouwen of niet beperkt blijft tot de overlegging van een dossier dat bestemd is om, voor onderzoek en afdoening, naar de bevoegde instantie van een andere Lid-Staat te worden opgezonden, maar naar gemeenschapsrecht doet vaststaan welke Staat bevoegd is om, volgens zijn wettelijke regeling, werkloosheidsuitkeringen te verstrekken.

24 De tweede vraag van de Cour de Cassation dient derhalve in die zin te worden beantwoord dat geen bepaling van gemeenschapsrecht medebrengt dat de inschrijving van een zich verplaatsende werknemer als werkzoekende in België met eenzelfde inschrijving bij het Agence nationale pour l'emploi de France mag worden gelijkgesteld.

Kosten

25 De kosten, door de Franse regering en de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening hunner opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Waar de procedure ten

aanzien van partijen in het hoofdgeding als een voor de nationale rechterlijke instantie gerezen incident is te beschouwen, heeft deze laatste inzake de kosten te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Tweede kamer),

uitspraak doende op de vragen voor de Franse Cour de Cassation bij arrest van 7 juli 1981 gesteld, verklaart voor recht:

1. **Een onderdaan van een der Lid-Staten van de Europese Gemeenschap, die tot zijn ontslag in Frankrijk gewerkt heeft, daar niet als werkzoekende stond ingeschreven en woonplaats had in België, waar hij om inschrijving als werkzoekende verzocht had, kan slechts op de in de Belgische wettelijke regeling voorziene werkloosheidsuitkeringen aanspraak maken, om het even of hij de hoedanigheid van grensarbeider bezit of niet.**

2. **Geen bepaling van gemeenschapsrecht brengt mede dat de inschrijving van een zich verplaatsende werknemer als werkzoekende in België met eenzelfde inschrijving bij het Agence nationale pour l'emploi de France mag worden gelijkgesteld.**

Due Chloros Grévisse

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 27 mei 1982.

De griffier
P. Heim

De president van de Tweede kamer
O. Due